
¹ In accordance with Article 32 (1) of the Basic Regulation, the Agency provides for translations of its Opinions. These translations may be revised and updated from time to time, depending on the quality process of the Translation Centre for the bodies of the EU and on feedback received from national authorities on their linguistic accuracy. The previous translation has been taken off the Official Publication and archived by EASA.

Bruksela, dnia [...] r.

Projekt

ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (UE) NR .../...

z dnia [...] r.

**w sprawie licencjonowania oraz poświadczania stanu zdrowia kontrolerów ruchu
lotniczego**

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

Projekt

ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (UE) nr .../...

z dnia [...] r.

w sprawie licencjonowania oraz poświadczania stanu zdrowia kontrolerów ruchu lotniczego

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 100 ust. 2,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 216/2008 z dnia 20 lutego 2008 r. w sprawie wspólnych zasad w zakresie lotnictwa cywilnego i utworzenia Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa Lotniczego oraz uchylającą dyrektywę Rady 91/670/EWG, rozporządzenie (WE) nr 1592/2002 i dyrektywę 2004/36/WE², zmienione rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1108/2009 z dnia 21 października 2009 r. zmieniającym rozporządzenie (WE) nr 216/2008 w zakresie lotnisk, zarządzania ruchem lotniczym i służb żeglugi powietrznej oraz uchylającym dyrektywę 2006/23/WE³, w szczególności jego art. 8c ust. 10,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Wykonanie rozporządzenia (WE) nr 216/2008, zmienionego rozporządzeniem (WE) nr 1108/2009 w zakresie lotnisk, zarządzania ruchem lotniczym i służb żeglugi powietrznej oraz uchylającym dyrektywę 2006/23/WE (zwanego dalej „rozporządzeniem podstawowym”) oraz nowy pakiet przepisów dotyczący jednolitej europejskiej przestrzeni powietrznej (SES II)⁴ wymaga ustanowienia bardziej szczegółowych przepisów wykonawczych, dotyczących zwłaszcza licencjonowania kontrolerów ruchu lotniczego, w celu utrzymania wysokiego, jednolitego poziomu bezpieczeństwa lotnictwa cywilnego w Europie, osiągnięcia najwyższych standardów odpowiedzialności oraz wiedzy i umiejętności, zwiększenia dostępności kontrolerów ruchu lotniczego oraz promowania wzajemnego uznawania licencji z jednoczesnym dążeniem do ogólnego podniesienia poziomu bezpieczeństwa ruchu lotniczego oraz wiedzy i umiejętności personelu.
- (2) Rozporządzenie podstawowe ustanawia wspólne zasadnicze wymagania służące zapewnieniu wysokiego, jednolitego poziomu bezpieczeństwa lotnictwa cywilnego i ochrony środowiska naturalnego; nakłada na Komisję wymóg przyjęcia niezbędnych

² Dz.U. L 79 z 19.3.2008, s. 1.

³ Dz.U. L 309 z 24.11.2009, s. 51.

⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1070/2009 z dnia 21 października 2009 r. zmieniające rozporządzenia (WE) nr 549/2004, (WE) nr 550/2004, (WE) nr 551/2004 oraz (WE) nr 552/2004 w celu poprawienia skuteczności działania i zrównoważonego rozwoju europejskiego systemu lotnictwa (Dz.U. L 300 z 14.11.2009, s. 34).

przepisów wykonawczych, które zapewnią jednakowe stosowanie tych wymagań; ustanawia Europejską Agencję Bezpieczeństwa Lotniczego (zwaną dalej „Agencją”), która ma pomagać Komisji w przygotowywaniu takich przepisów wykonawczych.

- (3) Konieczne jest przyjęcie wspólnych wymagań technicznych i procedur administracyjnych w zakresie licencjonowania i poświadczania stanu zdrowia kontrolerów ruchu lotniczego, z zastrzeżeniem przepisów rozporządzenia podstawowego; w takich wymaganiach i procedurach należy określić warunki udzielania, utrzymywania w mocy, zmieniania, zawieszania lub cofania właściwych licencji i orzeczeń lotniczo-lekarskich.
- (4) Wprowadzenie licencji wspólnotowej za pomocą dyrektywy okazało się skutecznym środkiem służącym uznaniu szczególnej roli kontrolerów ruchu lotniczego w bezpiecznym zapewnianiu kontroli ruchu lotniczego. Ustalenie wspólnotowych norm w zakresie wiedzy i umiejętności zredukowało niejednorodność w tej dziedzinie i przyczyniło się do sprawniejszej organizacji pracy w ramach rozwijającej się współpracy regionalnej pomiędzy instytucjami zapewniającymi służby żeglugi powietrznej. W związku z tym utrzymanie i udoskonalenie wspólnego systemu licencjonowania kontrolerów ruchu lotniczego w Unii Europejskiej to zasadnicze elementy europejskiego systemu kontroli ruchu lotniczego.
- (5) Dyrektywa 2006/23/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie wspólnotowej licencji kontrolera ruchu lotniczego⁵ została uchylona, bez uszczerbku dla procedur licencjonowania osób i certyfikacji organizacji posiadających już odpowiednio licencję lub certyfikaty wydane na mocy przedmiotowej dyrektywy.
- (6) Aby zapewnić spójność z europejskim systemem regulacji prawnych w zakresie bezpieczeństwa, należy przenieść przepisy dyrektywy do rozporządzenia Komisji w celu zapewnienia wspólnego jednolitego poziomu bezpieczeństwa. Przyczyni się to także do wzajemnego uznawania licencji i rozwinięciu ten proces.
- (7) Wymogi niniejszego rozporządzenia winny odzwierciedlać najnowszy stan wiedzy, w tym najlepsze praktyki oraz postęp naukowy i techniczny, w dziedzinie szkolenia kontrolerów ruchu lotniczego. Początkowo powinny one zostać opracowane na podstawie przepisów przedmiotowej dyrektywy i zakładać wspólną transpozycję przez państwa członkowskie norm i zalecanych metod postępowania określonych w Konwencji o międzynarodowym lotnictwie cywilnym, sporządzonej w Chicago dnia 7 grudnia 1944 r., oraz wymagań w zakresie przepisów bezpieczeństwa przyjętych przez Europejską Organizację ds. Bezpieczeństwa Żeglugi Powietrznej (EUROCONTROL) ustanowioną na mocy postanowień międzynarodowej konwencji z dnia 13 grudnia 1960 r.
- (8) Potrzeba zapewnienia jednolitego stosowania wspólnych wymogów w zakresie licencjonowania oraz poświadczania stanu zdrowia kontrolerów ruchu lotniczego wiąże się z koniecznością stosowania wspólnych procedur przez właściwe organy państw członkowskich oraz, w razie potrzeby, dokonania przez Agencję oceny przestrzegania tych wymagań; Agencja powinna opracować specyfikacje certyfikacyjne, akceptowalne sposoby potwierdzania zgodności, jak również materiały zawierające wytyczne, aby ułatwić utrzymanie koniecznego stopnia ujednolicenia regulacji.

⁵ Dz.U. L 114 z 27.4.2006, s. 22.

- (9) Szczególne cechy ruchu lotniczego w Unii Europejskiej wymagają wprowadzenia oraz skutecznego stosowania wspólnych norm w zakresie wiedzy i umiejętności odnoszących się do kontrolerów ruchu lotniczego zatrudnionych przez instytucje zapewniające ATM/ANS na użytek publiczny.
- (10) Państwa członkowskie powinny jednak w możliwie najszerszym zakresie dopilnować tego, aby służby zapewniane lub udostępniane przez personel wojskowy na użytek publiczny zapewniały poziom bezpieczeństwa odpowiadający co najmniej poziomowi wyznaczonemu w zasadniczych wymaganiach określonych w załączniku Vb do rozporządzenia (WE) nr 216/2008. W związku z tym państwa członkowskie mogą także zdecydować o stosowaniu zasad niniejszego rozporządzenia w przypadku swojego personelu wojskowego zapewniającego służby na powszechny użytek, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. c) tego rozporządzenia.
- (11) Organy sprawujące nadzór i dokonujące weryfikacji zgodności powinny być w wystarczającym stopniu niezależne od instytucji zapewniających służby żeglugi powietrznej oraz podmiotów świadczących usługi szkoleniowe. Ponadto organy takie powinny pozostawać zdolne do skutecznego realizowania swoich zadań. Właściwy organ wyznaczony do celów niniejszego rozporządzenia może być tym samym organem lub organami, które są powoływane lub ustanawiane zgodnie z art. 4 rozporządzenia (WE) nr 549/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 10 marca 2004 r. ustanawiającego ramy tworzenia Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej⁶, zmienionego rozporządzeniem (WE) nr 1070/2009. Europejska Agencja Bezpieczeństwa Lotniczego powinna działać jako właściwy organ do celów niniejszego rozporządzenia, aby mogła wydawać i wznawiać certyfikaty organizacjom szkolącym kontrolerów ruchu lotniczego, znajdującym się poza terytorium państw członkowskich, a także, w odpowiednich przypadkach, ich personelowi.
- (12) Zapewnianie służb żeglugi powietrznej wymaga wysoko wykwalifikowanego personelu, którego wiedzę i umiejętności można wykazać na różne sposoby. W dziedzinie kontroli ruchu lotniczego właściwym środkiem jest utrzymanie wspólnego systemu licencjonowania kontrolerów ruchu lotniczego w Unii Europejskiej, a licencję można uznać za rodzaj dyplomu, przyznany każdemu kontrolerowi ruchu lotniczego. Uprawnienie wpisane do licencji wskazuje rodzaj służby ruchu lotniczego, do zapewniania której kontroler ruchu lotniczego jest uprawniony. Równocześnie uprawnienia uzupełniające wpisane do licencji odzwierciedlają zarówno określone umiejętności kontrolera, jak i upoważnienie do zapewniania służb w określonym sektorze lub określonej grupie sektorów wydane przez organy nadzoru. Dlatego, przy udzielaniu licencji lub przedłużaniu ważności uprawnień uzupełniających organy te muszą być w stanie ocenić wiedzę i umiejętności kontrolerów ruchu lotniczego. Właściwe organy muszą również mieć możliwość zawieszenia licencji, uprawnienia lub uprawnienia uzupełniającego, jeśli wiedza i umiejętności budzą wątpliwości.
- (13) Uznając potrzebę dalszego rozwijania kultury bezpieczeństwa, zwłaszcza poprzez stosowanie zasad wiarygodnego zgłaszania incydentów i zasady „Just Culture”, umożliwiających wyciąganie wniosków z incydentów, w niniejszym rozporządzeniu nie powinno się ustanawiać automatycznego związku między określonym incydem a zawieszeniem licencji, uprawnienia lub uprawnienia uzupełniającego. Cofnięcie

⁶ Dz.U. L 96 z 31.3.2004, s. 10.

licencji powinno być uznane za ostateczny środek stosowany w skrajnych przypadkach.

- (14) W celu zwiększenia wzajemnego zaufania państw członkowskich do ich systemów licencjonowania niezbędne są wspólne zasady dotyczące uzyskiwania i zachowywania ważności licencji. Dlatego też w celu zapewnienia najwyższego poziomu bezpieczeństwa istotne jest wprowadzenie jednolitych wymagań dotyczących szkoleń, kwalifikacji, wiedzy i umiejętności oraz dostępu do zawodu kontrolera ruchu lotniczego. Powinno to doprowadzić do zapewnienia bezpiecznych i wysokiej jakości służb kontroli ruchu lotniczego i przyczynić się do uznawania licencji w całej Unii Europejskiej, a tym samym zwiększyć swobodę przepływu kontrolerów ruchu lotniczego oraz ich dostępność.
- (15) Niniejsze rozporządzenie nie powinno prowadzić do omijania obowiązujących przepisów krajowych, regulujących prawa i obowiązki mające zastosowanie do stosunku pracy pomiędzy pracodawcą a kandydatami na kontrolera ruchu lotniczego.
- (16) Aby można było porównywać umiejętności w całej Unii Europejskiej, wymagane jest, by ich struktura została opracowana w sposób jasny i ogólnie przyjęty. Pomoże to zapewnić bezpieczeństwo, nie tylko w przestrzeni powietrznej kontrolowanej przez jedną instytucję zapewniającą służby żeglugi powietrznej, lecz przede wszystkim na styku działania różnych instytucji zapewniających te służby.
- (17) W wielu incydentach i wypadkach istotne znaczenie ma komunikacja. W związku z tym niniejsze rozporządzenie opiera się na wymaganiach w zakresie znajomości języków przyjętych przez Organizację Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego (ICAO) i wprowadza środki zapewniające egzekwowanie tych norm przyjętych na szczeblu międzynarodowym. W odniesieniu do wymagań językowych konieczne jest przestrzeganie zasady niedyskryminacji, przejrzystości i proporcjonalności, co umożliwi wspieranie swobodnego przepływu i jednocześnie zapewni bezpieczeństwo.
- (18) Cele szkolenia wstępnego zostały opisane w specyfikacji EUROCONTROL dotyczącej podstawowych, jednolitych treści szkolenia wstępnego kontrolerów ruchu lotniczego opracowanej na wniosek członków EUROCONTROL i są uznawane za odpowiednie normy. Brak ogólnie przyjętych norm dla szkoleń w jednostce wymaga zrównoważenia poprzez przyjęcie szeregu środków obejmujących zatwierdzenie egzaminatorów i asesorów, którzy powinni gwarantować spełnianie rygorystycznych norm w zakresie wiedzy i umiejętności. Jest to tym bardziej istotne, że szkolenie w jednostce jest bardzo kosztowne i ma decydujący wpływ na bezpieczeństwo. ICAO opracowała normy także w obszarach, w których brak jest wspólnych europejskich wymagań szkoleniowych. Wobec braku europejskich wymagań szkoleniowych państwa członkowskie mogą opierać się na takich normach ICAO.
- (19) Wymogi zdrowotne zostały opracowane na wniosek państw członkowskich EUROCONTROL i są uznawane za odpowiednie normy w dziedzinie zapewniania zgodności z niniejszym rozporządzeniem.
- (20) Wydawanie świadectw zdrowia powinno być zgodne z wymaganiami europejskiej klasy 3 poświadczania stanu zdrowia kontrolerów ruchu lotniczego określonymi przez EUROCONTROL.
- (21) Certyfikacja organizacji szkoleniowych powinna być postrzegana, dla celów bezpieczeństwa, jako jeden z czynników mających decydujący wpływ na jakość szkolenia. Szkolenie powinno być postrzegane jako służba podobna do służb żeglugi powietrznej i także podlegać procesowi certyfikacji. Niniejsze rozporządzenie

powinno umożliwiać certyfikowanie szkoleń w odniesieniu do rodzaju szkolenia, pakietu usług szkoleniowych lub usług szkoleniowych wraz ze służbami żeglugi powietrznej, z uwzględnieniem szczególnych cech szkolenia.

- (22) Niniejsze rozporządzenie potwierdza utrwalone orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w zakresie wzajemnego uznawania dyplomów i swobody przepływu pracowników. Zasada proporcjonalności, uzasadnione nakładanie środków kompensacyjnych oraz stworzenie właściwych procedur odwoławczych stanowią podstawowe normy, które powinny w bardziej widoczny sposób znaleźć zastosowanie w sektorze zarządzania ruchem lotniczym. Państwa członkowskie powinny mieć prawo do odmowy uznania licencji wydanych niezgodnie z niniejszym rozporządzeniem. Biorąc pod uwagę, że celem niniejszego rozporządzenia jest zapewnienie wzajemnego uznawania licencji, nie reguluje ono warunków dotyczących dostępu do zatrudnienia.
- (23) Zawód kontrolera ruchu lotniczego podlega innowacjom technicznym, które wymagają systematycznej aktualizacji umiejętności takich kontrolerów. Niezbędne dostosowania niniejszego rozporządzenia do rozwoju technicznego i naukowego powinny odbywać się zgodnie z odpowiednią procedurą dotyczącą aktów delegowanych.
- (24) Niniejsze rozporządzenie może mieć wpływ na powszechnie przyjętą praktykę pracy kontrolerów ruchu lotniczego. Należy informować partnerów społecznych i konsultować się z nimi w odpowiedni sposób we wszystkich sprawach skutkujących istotnymi implikacjami społecznymi.

Dlatego też zasięgnięto opinii Komitetu Dialogu Sektorowego ustanowionego zgodnie z decyzją Komisji 98/500/WE z dnia 20 maja 1998 r. w sprawie ustanowienia Komitetów Dialogu Sektorowego promujących dialog między partnerami społecznymi na szczeblu europejskim⁷. Konsultacje z przedmiotowym Komitetem należy przeprowadzać również w przypadku przyjmowania przez Komisję kolejnych środków wykonawczych.

- (25) Ogólne warunki uzyskiwania licencji w zakresie, w jakim odnoszą się one do wieku, wymogów zdrowotnych, wykształcenia i szkolenia wstępnego, nie powinny dotyczyć posiadaczy obecnych licencji. Licencje i świadectwa zdrowia wydawane przez państwa członkowskie zgodnie z dyrektywą 2006/23/WE należy traktować jako wydane zgodnie z niniejszym rozporządzeniem, aby ułatwić wszystkim posiadaczom licencji i właściwym organom dostosowanie się do nowych wymagań.
- (26) Należy przyznawać okresy przejściowe, aby zezwolić na dalsze stosowanie różniących się praktyk krajowych w odniesieniu do kwestii, w których nie ustanowiono jeszcze wspólnych zasad w ramach procedury przyspieszonej zastosowanej w odniesieniu do środków wykonawczych pierwszego etapu.
- (27) Agencja powinna dokonać oceny europejskiego systemu licencjonowania kontrolerów ruchu lotniczego i dalszych niezbędnych ulepszeń w kierunku podejścia do lotnictwa w „ujęciu systemowym” oraz zapewnienia pełnej zgodności z zasadniczymi wymaganiami opisanymi w załączniku Vb do rozporządzenia (WE) nr 216/2008, z myślą o przedłożeniu Komisji opinii obejmującej ewentualne zmiany niniejszego rozporządzenia.

⁷ Dz.U. L 225 z 12.8.1998, s. 27. Decyzja zmieniona Aktem przystąpienia z 2003 r.

- (28) W opinii tej należy także uwzględnić kwestie, w przypadku których w pierwszym etapie w ramach procedury przyspieszonej nie było możliwości ustanowienia wspólnych zasad w miejsce rozbieżnych praktyk krajowych, dlatego w stosownych przypadkach proponuje się utrzymanie w mocy przepisów krajowych państw członkowskich w okresie przejściowym.
- (29) Środki przewidziane w niniejszym rozporządzeniu określono na podstawie opinii⁸ wydanej przez Europejską Agencję Bezpieczeństwa Lotniczego zgodnie z art. 17 ust. 2 lit. b) i art. 19 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 216/2008.
- (30) Środki przewidziane w niniejszym rozporządzeniu są zgodne z opinią komitetu ustanowionego na mocy art. 65 rozporządzenia (WE) nr 216/2008,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

ROZDZIAŁ I

PODSTAWOWE ZASADY

Artykuł 1

Cel

Celem niniejszego rozporządzenia jest podniesienie poziomu standardów bezpieczeństwa oraz udoskonalenie działania systemu kontroli ruchu lotniczego w Unii Europejskiej poprzez wydawanie licencji kontrolera ruchu lotniczego w oparciu o wspólne wymogi licencjonowania .

Artykuł 2

Przedmiot i zakres stosowania

1. Niniejsze rozporządzenie ustanawia wspólne wymogi dotyczące wydawania, zawieszania i cofania licencji kontrolerów ruchu lotniczego i praktykantów-kontrolerów ruchu lotniczego, powiązanych z tym uprawnień, uprawnień uzupełniających, orzeczeń lotniczo - lekarskich i certyfikatów organizacji szkoleniowych, a także warunki ich ważności, wznawiania, przywracania im ważności i wykorzystywania.
2. Niniejsze rozporządzenie stosuje się do:
 - praktykantów-kontrolerów ruchu lotniczego, oraz
 - kontrolerów ruchu lotniczego realizujących swoje zadania w ramach zakresu stosowania rozporządzenia podstawowego, a także osób i organizacji zaangażowanych w licencjonowanie, szkolenie, egzaminowanie, kontrolę oraz badania lekarskie kandydatów zgodnie z niniejszym rozporządzeniem.
3. Z zastrzeżeniem art. 1 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 216/2008 państwa członkowskie dopilnowują w możliwie najszerszym zakresie tego, aby służby zapewniane lub udostępniane przez personel wojskowy na powszechny użytek, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. c) tego rozporządzenia, zapewniały poziom bezpieczeństwa odpowiadający co najmniej poziomowi wyznaczonemu w zasadniczych wymaganiach określonych w załączniku Vb do tego rozporządzenia.

⁸ Opinia nr 03/2010.

4. Aby osiągnąć zharmonizowany poziom bezpieczeństwa w europejskiej przestrzeni powietrznej, państwa członkowskie mogą zdecydować o stosowaniu zasad określonych w niniejszym rozporządzeniu w przypadku swojego personelu wojskowego zapewniającego służby na użytek publiczny, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. c) tego rozporządzenia.
5. Służby kontroli ruchu lotniczego objęte zakresem stosowania rozporządzenia (WE) nr 216/2008 są zapewniane wyłącznie przez kontrolerów ruchu lotniczego, którzy uzyskali licencję zgodnie z niniejszym rozporządzeniem.

Artykuł 3

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

1. „służba kontroli ruchu lotniczego” oznacza służbę zapewnianą w celu zapobiegania kolizjom pomiędzy statkami powietrznymi oraz na polu manewrowym, pomiędzy statkiem powietrznym a przeszkodami, a także w celu usprawniania i utrzymywania uporządkowanego przepływu ruchu lotniczego;
2. „instytucje zapewniające służby żeglugi powietrznej” oznaczają każdą publiczną lub prywatną instytucję zapewniającą służby żeglugi powietrznej w ogólnym ruchu lotniczym;
3. „ogólny ruch lotniczy” oznacza każdy ruch cywilnych statków powietrznych, a także każdy ruch państwowych statków powietrznych (w tym wojskowych, celnych i policyjnych), jeśli taki ruch odbywa się zgodnie z procedurami ICAO;
4. „licencja” oznacza dokument znany pod dowolną nazwą, wydany oraz zatwierdzony zgodnie z niniejszym rozporządzeniem oraz uprawniający jego prawowitego posiadacza do zapewniania służb kontroli ruchu lotniczego zgodnie z zawartymi w nim uprawnieniami i uprawnieniami uzupełniającymi;
5. „uprawnienie” oznacza upoważnienie wpisane do licencji lub związane z nią i stanowiące jej część, określające szczególne warunki, przywileje lub ograniczenia odnoszące się do takiej licencji;
6. „uprawnienie uzupełniające” oznacza upoważnienie wpisane do licencji i stanowiące jej część, określające szczególne warunki, przywileje lub ograniczenia odnoszące się do stosownego uprawnienia;
7. „uprawnienie uzupełniające w jednostce” oznacza upoważnienie wpisane do licencji i stanowiące jej część, określające kod lotniska ICAO oraz sektory lub stanowiska pracy, na których posiadacz licencji jest uprawniony do pracy;
8. „uprawnienie uzupełniające w zakresie języka” oznacza upoważnienie wpisane do licencji i stanowiące jej część, określające biegłość językową posiadacza;
9. „uzupełniające uprawnienie instruktorskie” oznacza upoważnienie wpisane do licencji i stanowiące jej część, określające uprawnienia do prowadzenia szkolenia operacyjnego;
10. „kod lotniska ICAO” oznacza czteroliterowy kod utworzony zgodnie z zasadami zaleconymi przez ICAO w podręczniku DOC 7910 i przypisany do miejsca usytuowania stałej stacji lotniczej;

11. „sektor” oznacza część obszaru kontroli lub część rejonu/górnego rejonu informacji powietrznej;
12. „szkolenie” oznacza całość kursów teoretycznych, ćwiczenia praktyczne obejmujące symulację i szkolenie operacyjne wymagane w celu zdobycia i zachowania umiejętności niezbędnych do zapewniania bezpiecznych i wysokiej jakości służb kontroli ruchu lotniczego; szkolenie obejmuje:
 - a) szkolenie wstępne zapewniające szkolenie w zakresie podstawowym i w zakresie uprawnień, prowadzące do wydania licencji praktykanta-kontrolera;
 - b) szkolenie w jednostce, w tym szkolenie przygotowawcze oraz szkolenie operacyjne, prowadzące do wydania licencji kontrolera ruchu lotniczego;
 - c) szkolenie uzupełniające, utrzymujące ważność uprawnień uzupełniających wpisanych do licencji;
 - d) szkolenie instruktorów szkolenia operacyjnego, prowadzące do przyznania uzupełniającego uprawnienia instruktorskiego;
 - e) szkolenie posiadaczy licencji uprawnionych do pełnienia funkcji wykwalifikowanego egzaminatora lub asesora zgodnie z art. 23;
13. „organizacja szkoleniowa” oznacza organizację, która uzyskała certyfikat właściwego organu uprawniający do prowadzenia jednego rodzaju szkolenia lub kilku rodzajów szkoleń;
14. „program utrzymania poziomu wiedzy i umiejętności w jednostce” oznacza zatwierdzony program wskazujący metodę, za pomocą której jednostka utrzymuje poziom wiedzy i umiejętności swoich posiadaczy licencji;
15. „plan szkoleń w jednostce” oznacza zatwierdzony plan określający szczegółowo przebieg, cele i harmonogram wymagane na potrzeby umożliwienia stosowania procedur w jednostce pod nadzorem instruktora szkolenia operacyjnego i w odniesieniu do strefy lokalnej.

Artykuł 4

Właściwy organ

Do celów niniejszego rozporządzenia właściwy organ to organ powołany lub ustanowiony przez każde państwo członkowskie jako jego krajowy organ nadzoru w celu podjęcia realizacji zadań wyznaczonych takiemu organowi na mocy niniejszego rozporządzenia z wyjątkiem certyfikacji organizacji szkoleniowych zgodnie z art. 26, w przypadku której właściwy organ to:

- a) organ powołany lub ustanowiony przez państwo członkowskie będące miejscem prowadzenia głównej działalności kandydata;
- b) Agencja, jeśli miejsce prowadzenia głównej działalności kandydata znajduje się poza terytorium państw członkowskich.

ROZDZIAŁ II

ZASADY LICENCJONOWANIA

Artykuł 5

Składanie wniosków i wydawanie licencji, uprawnień, uprawnień uzupełniających i orzeczeń lotniczo-lekarskich

1. Wniosek o wydanie, przywrócenie ważności i wznowienie licencji, związanych z nimi uprawnień, uprawnień uzupełniających i świadectw zdrowia, a także wniosek o przywrócenie im ważności, są przedkładane właściwemu organowi w formie określonej przez ten organ oraz w podany przez niego sposób.
2. Do wniosku dołącza się dowody na to, że kandydat posiada kompetencje niezbędne do wykonywania czynności kontrolera ruchu lotniczego lub praktykanta-kontrolera ruchu lotniczego zgodnie z wymaganiami ustanowionymi w niniejszym rozporządzeniu.
Dowód potwierdzający kompetencje kandydata odnosi się do wiedzy, doświadczenia, umiejętności i biegłości językowej.
3. Licencja lub orzeczenie lotniczo-lekarskie zawierają wszelkie istotne informacje odnoszące się do przywilejów wynikających z posiadania takiego dokumentu.
4. Licencja i orzeczenie lotniczo-lekarskie są własnością osoby, której zostały udzielone i która składa na nich swój podpis.
5. Zgodnie z art. 21 ust. 2:
 - a) licencja, uprawnienie lub uprawnienie uzupełniające mogą być zawieszane w przypadku, gdy wiedza i umiejętności kontrolera ruchu lotniczego podane są w wątpliwość lub w przypadku poważnego uchybienia;
 - b) licencja może zostać cofnięta w przypadku poważnego zaniedbania lub nadużycia.

Artykuł 6

Korzystanie z przywilejów wynikających z posiadania licencji

Korzystanie z przywilejów wynikających z posiadania licencji jest uzależnione od ważności uprawnień, uprawnień uzupełniających i świadectwa zdrowia.

ROZDZIAŁ III

LICENCJE, UPRAWNIENIA I UPRAWNIENIA UZUPEŁNIAJĄCE

Artykuł 7

Licencja praktykanta-kontrolera ruchu lotniczego

1. Posiadacze licencji praktykanta-kontrolera ruchu lotniczego są uprawnieni do zapewniania służb kontroli ruchu lotniczego pod nadzorem instruktora szkolenia operacyjnego zgodnie z uprawnieniami i uprawnieniami uzupełniającymi wpisanymi do licencji.
2. Kandydaci ubiegający się o licencję praktykanta-kontrolera ruchu lotniczego:
 - a) ukończyli co najmniej 18 lat;
 - b) mają przynajmniej dokument uprawniający do podjęcia nauki na wyższej uczelni lub inny równoważny dokument albo wykształcenie średnie innego rodzaju umożliwiające im ukończenie szkolenia kontrolerów ruchu lotniczego;

- c) pomyślnie ukończyli zatwierdzone szkolenie wstępne odpowiednie do danego uprawnienia i, w stosownym przypadku, szkolenie do uprawnienia uzupełniającego do danego uprawnienia, określone w części A załącznika II;
 - d) mają ważne świadectwo zdrowia; oraz
 - e) wykazali się odpowiednim poziomem biegłości językowej zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 12.
3. Licencja zawiera uprawnienie (uprawnienia) uzupełniające w zakresie języka, co najmniej jedno uprawnienie i, w stosownych przypadkach, jedno uprawnienie uzupełniające.

Artykuł 8

Licencja kontrolera ruchu lotniczego

1. Posiadacze licencji kontrolera ruchu lotniczego są uprawnieni do zapewniania służb kontroli ruchu lotniczego zgodnie z uprawnieniami i uprawnieniami uzupełniającymi wpisanymi w licencji.
2. Przywileje wynikające z posiadania licencji kontrolera ruchu lotniczego obejmują przywileje nadane na mocy licencji praktykanta-kontrolera ruchu lotniczego, o czym mowa w art. 7 ust. 1.
3. Kandydaci na kontrolera ruchu lotniczego:

WARIANT A

(akapit pierwszy lit. a) zawiera tylko jedno zdanie jasno określające próg wiekowy, zgodnie z odpowiednim wymaganiem ICAO i bez możliwości odstępstw)

- a) ukończyli co najmniej 21 lat;

WARIANT B

(akapit pierwszy lit. a) zawiera możliwość odstępstwa w odniesieniu do minimalnego wieku, skopiowaną z dyrektywy)

- a) ukończyli co najmniej 21 lat; państwa członkowskie mogą jednak ustanowić niższy próg wiekowy w odpowiednio uzasadnionych przypadkach;
 - b) mają licencję praktykanta-kontrolera;
 - c) ukończyli zatwierdzone szkolenia w jednostce oraz pomyślnie zdali stosowne egzaminy lub przeszli ocenę zgodnie z wymaganiami określonymi w części B załącznika II;
 - d) mają ważne świadectwo zdrowia; oraz
 - e) wykazali się odpowiednim poziomem biegłości językowej zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 12.
4. Licencji nadawana jest ważność poprzez dokonanie wpisu jednego uprawnienia lub kilku uprawnień oraz stosownych uprawnień uzupełniających, uprawnień w jednostce oraz uprawnień w zakresie języka, uzyskanych w wyniku zakończonego pomyślnie szkolenia.

Artykuł 9

Uprawnienia kontrolera ruchu lotniczego

1. Licencje zawierają jedno uprawnienie lub kilka uprawnień spośród następujących, co umożliwia wskazanie rodzaju służby, do której zapewniania uprawniony jest posiadacz licencji:
 - a) uprawnienie kontroli lotniska wizualnej (ADV), które wskazuje, że posiadacz licencji ma wiedzę i umiejętności do zapewniania służby kontroli ruchu lotniczego dla ruchu lotniskowego na lotnisku, które nie ma opublikowanych żadnych procedur instrumentalnych podejścia lub odlotu;
 - b) uprawnienie kontroli lotniska instrumentalnej (ADI), które wskazuje, że posiadacz licencji ma wiedzę i umiejętności do zapewniania służby kontroli ruchu lotniczego dla ruchu lotniskowego na lotnisku, które opublikowało procedury instrumentalne podejścia lub odlotu, a uprawnieniu temu towarzyszy co najmniej jedno uprawnienie uzupełniające zgodnie z opisem w art. 10 ust. 1;
 - c) uprawnienie kontroli zbliżania proceduralnej (APP), które wskazuje, że posiadacz licencji ma wiedzę i umiejętności do zapewniania służby kontroli ruchu lotniczego dla przylatujących, odlatujących lub przelatujących statków powietrznych bez wykorzystywania urządzeń nadzoru;
 - d) uprawnienie kontroli zbliżania radarowej (APS), które wskazuje, że posiadacz licencji ma wiedzę i umiejętności do zapewniania służby kontroli ruchu lotniczego dla przylatujących, odlatujących lub przelatujących statków powietrznych z wykorzystaniem urządzeń nadzoru, a uprawnieniu temu towarzyszy co najmniej jedno uprawnienie uzupełniające opisane w art. 10 ust. 2;
 - e) uprawnienie kontroli obszaru proceduralnej (ACP), które wskazuje, że posiadacz licencji ma wiedzę i umiejętności do zapewniania służby kontroli ruchu lotniczego dla statków powietrznych bez wykorzystywania urządzeń nadzoru;
 - f) uprawnienie kontroli obszaru radarowej (ACS) oznaczające, że posiadacz licencji ma wiedzę i umiejętności do zapewniania służby kontroli ruchu lotniczego dla statków powietrznych z wykorzystaniem urządzeń nadzoru, a uprawnieniu temu towarzyszy co najmniej jedno z uprawnień uzupełniających opisanych w art. 10 ust. 3.
2. Posiadacz uprawnienia, który nie korzystał z przywilejów związanych z tym uprawnieniem przez okres dowolnych czterech kolejnych lat, może rozpocząć szkolenie w jednostce dotyczące tego uprawnienia wyłącznie po poddaniu się właściwej ocenie spełniania warunków do tego uprawnienia oraz po spełnieniu wymagań szkoleniowych wynikających z tej oceny.

Artykuł 10

Uprawnienia uzupełniające

1. Uprawnienie kontroli lotniska instrumentalnej (ADI) zawiera co najmniej jedno z następujących uprawnień uzupełniających:
 - a) uprawnienie uzupełniające kontroli lotniska (TWR) oznaczające, że jego posiadacz ma wiedzę i umiejętności do zapewniania służb kontroli ruchu

lotniczego w przypadku, gdy kontrola lotniska jest zapewniana z jednego stanowiska pracy;

- b) uprawnienie uzupełniające kontroli ruchu naziemnego (GMC) oznaczające, że posiadacz licencji ma wiedzę i umiejętności do zapewniania kontroli ruchu naziemnego;
 - c) uprawnienie uzupełniające nadzoru ruchu naziemnego (GMS), przyznane dodatkowo do uprawnienia uzupełniającego kontroli ruchu naziemnego (GMC) lub uprawnienia uzupełniającego kontroli lotniska (TWR), oznaczające, że jego posiadacz ma wiedzę i umiejętności do zapewniania kontroli ruchu naziemnego za pomocą systemów naprowadzania ruchu na lotnisku;
 - d) uprawnienie uzupełniające kontroli startów i lądowań (AIR) oznaczające, że posiadacz licencji ma wiedzę i umiejętności do zapewniania kontroli w powietrzu;
 - e) uprawnienie uzupełniające kontroli za pomocą radaru (RAD), przyznane dodatkowo do uprawnienia uzupełniającego kontroli startów i lądowań (AIR) lub uprawnienia uzupełniającego kontroli lotniska (TWR), oznaczające, że posiadacz licencji ma wiedzę i umiejętności do zapewniania kontroli na lotnisku za pomocą radarowych urządzeń nadzoru.
2. Uprawnienie kontroli radarowej zbliżania (APS) zawiera co najmniej jedno z następujących uprawnień uzupełniających:
- a) uprawnienie uzupełniające kontroli za pomocą radaru (RAD) oznaczające, że posiadacz licencji ma wiedzę i umiejętności do zapewniania kontroli podejścia z wykorzystaniem radaru pierwotnego lub wtórnego;
 - b) uprawnienie uzupełniające kontroli podejścia za pomocą radaru podejścia precyzyjnego (PAR), przyznane dodatkowo do uprawnienia uzupełniającego kontroli za pomocą radaru (RAD), oznaczające, że posiadacz licencji ma wiedzę i umiejętności do zapewniania kontroli naziemnej podejścia precyzyjnego z wykorzystaniem urządzeń radarowych podejścia precyzyjnego dla statków powietrznych przy końcowym podejściu do pasa startowego;
 - c) uprawnienie uzupełniające kontroli zbliżania za pomocą radaru SRA (SRA), przyznane dodatkowo do uprawnienia uzupełniającego kontroli za pomocą radaru (RAD), oznaczające, że posiadacz ma wiedzę i umiejętności do zapewniania kontroli naziemnej podejścia nieprecyzyjnego z wykorzystaniem urządzeń nadzoru dla statków powietrznych przy końcowym podejściu do pasa startowego;
 - d) uprawnienie uzupełniające zarządzania ruchem lotniczym przy użyciu systemu ADS (ADS) oznaczające, że posiadacz ma wiedzę i umiejętności do zapewniania kontroli podejścia z wykorzystaniem automatycznego zależnego dozoru ;
 - e) uprawnienie uzupełniające kontroli rejonu kontrolowanego lotniska (TCL), przyznane dodatkowo do uprawnienia uzupełniającego kontroli za pomocą RAD lub uprawnienia uzupełniającego zarządzania ruchem lotniczym przy użyciu systemu ADS, oznaczające, że posiadacz ma wiedzę i umiejętności do zapewniania służb kontroli ruchu lotniczego z wykorzystaniem wszystkich urządzeń nadzoru dla statków powietrznych poruszających się

w zatwierdzonym obszarze kontrolowanym lotniska i/lub w przyległych sektorach.

3. Uprawnienie kontroli obszaru radarowej (ACS) zawiera co najmniej jedno z następujących uprawnień uzupełniających:
 - a) uprawnienie uzupełniające kontroli za pomocą radaru (RAD) oznaczające, że posiadacz ma wiedzę i umiejętności do zapewniania służb kontroli obszaru z wykorzystaniem radarowych urządzeń nadzoru;
 - b) uprawnienie uzupełniające zarządzania ruchem lotniczym przy użyciu systemu ADS (ADS) oznaczające, że posiadacz ma wiedzę i umiejętności do zapewniania służb kontroli obszaru z wykorzystaniem automatycznego zależnego dozoru;
 - c) uprawnienie uzupełniające kontroli rejonu kontrolowanego lotniska (TCL), przyznane dodatkowo do uprawnienia uzupełniającego kontroli za pomocą radaru (RAD) lub uprawnienia uzupełniającego zarządzania ruchem lotniczym przy użyciu systemu ADS, oznaczające, że posiadacz ma wiedzę i umiejętności do zapewniania służb kontroli ruchu lotniczego z wykorzystaniem wszystkich urządzeń nadzoru dla statków powietrznych poruszających się w zatwierdzonym obszarze kontrolowanym lotniska i/lub w przyległych sektorach;
 - d) uprawnienie uzupełniające kontroli oceanicznej (OCN) oznaczające, że posiadacz ma wiedzę i umiejętności do zapewniania służb kontroli ruchu lotniczego dla statków powietrznych poruszających się w Obszarze Kontroli Oceanicznej.
4. Posiadacz uprawnienia uzupełniającego, który nie korzystał z przywilejów związanych z tym uprawnieniem uzupełniającym przez okres dowolnych czterech kolejnych lat, może rozpocząć szkolenie w jednostce dotyczące tego uprawnienia uzupełniającego wyłącznie po poddaniu się właściwej ocenie spełniania warunków do tego uprawnienia uzupełniającego oraz po spełnieniu wymagań szkoleniowych wynikających z tej oceny.

Artykuł 11

Uprawnienia uzupełniające w jednostce

1. Uprawnienie uzupełniające w jednostce oznacza, że posiadacz licencji ma wiedzę i umiejętności do zapewniania służb kontroli ruchu lotniczego dla określonego sektora, określonej grupy sektorów lub stanowisk pracy w ramach odpowiedzialności organu służb ruchu lotniczego.
2. Uprawnienia uzupełniające w jednostce ważne są przez wstępny okres 12 miesięcy.
3. Ważność takich uprawnień uzupełniających przedłuża się na okres kolejnych 12 miesięcy, jeśli instytucja zapewniająca służby żeglugi powietrznej wykaże przed właściwym organem, że:
 - a) w ciągu poprzednich 12 miesięcy kandydat korzystał z przywilejów wynikających z posiadania licencji przez minimalną liczbę godzin, zgodnie z zatwierdzonym programem utrzymania poziomu wiedzy i umiejętności w jednostce;

- w tym celu jednostki operacyjne w ramach instytucji zapewniających służby żeglugi powietrznej prowadzą rejestry dotyczące faktycznie przepracowanych godzin w sektorach, grupie sektorów lub na stanowiskach pracy dla każdego posiadacza licencji pracującego w danej jednostce, a dane te są udostępniane na żądanie właściwym organom i posiadaczowi licencji;
- b) wiedza i umiejętności kandydata zostały ocenione zgodnie z częścią C załącznika II; oraz
 - c) kandydat ma ważne świadectwo zdrowia.
4. W stosunku do instruktorów szkolenia operacyjnego minimalna liczba godzin roboczych wymagana do utrzymania ważności uprawnienia uzupełniającego w jednostce, bez wliczania zadań szkoleniowych, może być zmniejszona proporcjonalnie do czasu spędzonego na szkoleniu prowadzonym na stanowiskach, których dotyczy wnioski o przedłużenie, zgodnie z zatwierdzonym programem utrzymania poziomu wiedzy i umiejętności w jednostce.
5. W przypadku, gdy uprawnienie uzupełniające w jednostce traci ważność, konieczne jest ukończenie z pozytywnym wynikiem planu szkoleń w jednostce w celu przywrócenia ważności przedmiotowemu uprawnieniu uzupełniającemu.

Artykuł 12

Uprawnienia uzupełniające w zakresie języka

1. Kontrolerzy ruchu lotniczego i praktykanci-kontrolerzy ruchu lotniczego mogą korzystać z przywilejów wynikających z posiadania licencji pod warunkiem, że mają uprawnienie uzupełniające w zakresie języka w odniesieniu do języka angielskiego.
2. Państwa członkowskie mogą nałożyć wymagania w odniesieniu do języka miejscowego, jeśli uznają to za stosowne ze względów bezpieczeństwa.

Wymagania takie są niedyskryminacyjne, proporcjonalne i przejrzyste, a Agencja jest o nich powiadamiana bez nieuzasadnionej zwłoki.

3. Do celów ust. 1 i 2 kandydat ubiegający się o uprawnienie uzupełniające w zakresie języka wykazuje się biegłością językową na poziomie operacyjnym (poziomie 4) zarówno w zakresie frazeologii, jak i zrozumiałej komunikacji.

Oznacza to, że kandydat musi:

- a) skutecznie porozumiewać się wyłącznie za pomocą głosu (telefon/radiotelefon) oraz w sytuacjach kontaktu osobistego;
- b) dokładnie i precyzyjnie porozumiewać się w zakresie powszechnych, konkretnych i związanych z pracą tematów;
- c) wykorzystywać właściwe strategie komunikacyjne w celu wymiany komunikatów oraz ich rozpoznawania, a także wyjaśniania nieporozumień w kontekście ogólnym lub związanym z pracą;
- d) pomyślnie i ze stosunkową łatwością radzić sobie z wyzwaniem językowymi powstałymi w wyniku komplikacji lub nieoczekiwanego obrotu zdarzeń, które występują w kontekście rutynowych sytuacji w pracy, lub z zadaniami komunikacyjnymi, które już zna; oraz
- e) używać dialektu lub akcentu zrozumiałego dla środowiska lotniczego.

4. Poziom biegłości językowej kontrolerów ustalany jest według skali klasyfikacji podanej w załączniku III.
5. Nie naruszając przepisów ust. 3, instytucja zapewniająca służby żeglugi powietrznej może wymagać poziomu rozszerzonego (poziomu 5) skali klasyfikacji biegłości językowej, przedstawionej w załączniku III, w celu stosowania ust. 1 i 2, jeżeli okoliczności operacyjne związane z danym uprawnieniem lub uprawnieniem uzupełniającym dają podstawę do wymagania wyższego poziomu niezbędnego ze względów bezpieczeństwa. Wymaganie takie jest niedyskryminacyjne, proporcjonalne, przejrzyste i obiektywnie uzasadnione przez instytucję zapewniającą służby żeglugi powietrznej, która chce zastosować wyższy poziom biegłości językowej, a także zatwierdzone przez właściwy organ.
6. Biegłość językowa kandydata jest formalnie oceniana w regularnych odstępach czasu.

Z wyjątkiem kandydatów, którzy wykazali się biegłością językową na poziomie eksperckim (poziom 6) zgodnie z załącznikiem III, uprawnienie uzupełniające w zakresie języka jest ważne przez następujący okres z możliwością przedłużenia:

 - a) trzy lata w przypadku kandydatów, którzy wykazali się poziomem operacyjnym (poziomem 4) zgodnie z załącznikiem III; lub
 - b) sześć lat w przypadku kandydatów, którzy wykazali się poziomem rozszerzonym (poziomem 5) zgodnie z załącznikiem III.
7. Dowodem biegłości językowej jest świadectwo wydane po przeprowadzeniu przejrzystej i obiektywnej procedury oceniającej zatwierdzonej przez właściwy organ.

Artykuł 13

Uzupełniające uprawnienia instruktorskie

1. Posiadacze uzupełniających uprawnień instruktorskich są upoważnieni do prowadzenia szkolenia operacyjnego i nadzoru nad stanowiskiem pracy na obszarach objętych ważnym uprawnieniem uzupełniającym w jednostce.
2. Kandydaci ubiegający się o uzupełniające uprawnienie instruktorskie:
 - a) mają licencję kontrolera ruchu lotniczego;
 - b) bezpośrednio przed ubieganiem się o uprawnienie uzupełniające korzystali z przywilejów wynikających z posiadania licencji kontrolera ruchu lotniczego przez co najmniej jeden rok lub przez dłuższy czas określony przez właściwy organ w odniesieniu do uprawnień i uprawnień uzupełniających, których dotyczy szkolenie; oraz
 - c) pomyślnie ukończyli zatwierdzony kurs instruktora szkolenia operacyjnego, w ramach którego za pomocą stosownych egzaminów ocenione zostały wymagana wiedza i umiejętności pedagogiczne.
3. Uzupełniające uprawnienie instruktorskie ważne jest przez okres trzech lat z możliwością przedłużenia.

ROZDZIAŁ IV

ORZECZENIA LOTNICZO-LEKARSKIE

Artykuł 14

Wydawanie orzeczeń lotniczo-lekarskich

1. zdrowia orzeczenia lotniczo-lekarskie wydawane są przez odpowiedni organ medyczny właściwego organu lub przez lekarzy orzeczników przeprowadzających badania lotniczo-lekarskie, lub przez centra medycyny lotniczej zatwierdzone przez właściwy organ.
2. Wydawanie orzeczeń lotniczo-lekarskich jest zgodne z przepisami Załącznika nr 1 do Konwencji o międzynarodowym lotnictwie cywilnym oraz wymaganiami dla europejskiej klasy 3 poświadczania stanu zdrowia kontrolerów ruchu lotniczego określonymi przez EUROCONTROL.
3. Właściwe organy zapewniają przyjęcie skutecznych procedur odwoławczych lub procedur kontroli z udziałem właściwych niezależnych doradców medycznych.

Artykuł 15

Ważność orzeczeń lotniczo-lekarskich

1. Orzeczenia lotniczo-lekarskie są ważne przez okres:
 - a) 24 miesiące do momentu ukończenia przez kontrolera ruchu lotniczego 40 roku życia;
 - b) 12 miesięcy po ukończeniu 40 roku życia.
2. Okresy są obliczane od dnia badania lekarskiego w przypadku pierwszego wydania i wznowienia oraz od daty wygaśnięcia poprzedniego orzeczenia lotniczo-lekarskiego w przypadku przywrócenia ważności.
3. Badania wymagane w przypadku przywrócenia ważności orzeczenia lotniczo-lekarskiego mogą zostać przeprowadzone do 45 dni przed datą wygaśnięcia poprzedniego orzeczenia.
4. W przypadku gdy kontroler ruchu lotniczego nie spełni warunków, o których mowa w ust. 3, konieczne jest badanie medyczne wymagane do wznowienia.
5. Orzeczenie lotniczo-lekarskie może zostać w każdej chwili ograniczone, zawieszona lub cofnięte, jeśli wymaga tego stan zdrowia jego posiadacza.

Artykuł 16

Oslabiona kondycja zdrowotna

1. Kontrolerzy ruchu lotniczego:
 - a) nie korzystają z przywilejów wynikających z posiadania licencji, ilekroć mają świadomość jakiegokolwiek osłabienia kondycji zdrowotnej, które może uniemożliwić im bezpieczne korzystanie z tych przywilejów;
 - b) powiadamiają właściwą instytucję zapewniającą służby żeglugi powietrznej o stwierdzeniu u nich osłabienia kondycji zdrowotnej lub o pozostawaniu pod wpływem jakiegokolwiek substancji psychoaktywnej w tym leków, które

mogą sprawić, że będą niezdolni do bezpiecznego korzystania z przywilejów wynikających z posiadania licencji.

2. Instytucje zapewniające służby żeglugi powietrznej ustanawiają procedury postępowania w przypadkach osłabionej kondycji zdrowotnej.

ROZDZIAŁ V

WYMAGANIA DOTYCZĄCE ORGANIZACJI SZKOLENIOWYCH

Artykuł 17

Certyfikacja organizacji szkoleniowych

1. Wnioski o certyfikację organizacji szkoleniowych są przedkładane właściwemu organowi w formie określonej przez ten organ oraz w podany przez niego sposób.
2. Organizacje szkoleniowe udowadniają, że dysponują odpowiednią kadrami i odpowiednim wyposażeniem oraz że działają w środowisku odpowiednim do prowadzenia szkoleń niezbędnych do uzyskania lub zachowania licencji praktykanta-kontrolera ruchu lotniczego i licencji kontrolera ruchu lotniczego.
3. Organizacje szkoleniowe udostępniają odpowiednie obiekty każdemu, kto uzyskał zezwolenie od właściwego organu, oraz umożliwiają zbadanie odpowiednich rejestrów, danych, procedur i wszelkich innych materiałów związanych z realizacją zadań właściwego organu.

Artykuł 18

System zarządzania organizacji szkoleniowych

Organizacje szkoleniowe:

- a) mają skuteczny system zarządzania i dysponują wystarczająco liczną, odpowiednio wykwalifikowaną i doświadczoną kadrami, które są niezbędne do prowadzenia szkolenia zgodnie z normami określonymi w niniejszym rozporządzeniu;
- b) wyznaczają odpowiedzialnego kierownika;
- c) dysponują niezbędnymi obiektami, sprzętem i możliwościami zakwaterowania odpowiednimi do danego typu oferowanego szkolenia;
- d) przedstawiają dowody na posiadanie systemu zarządzania jakością stanowiącego część systemu zarządzania, służącego do monitorowania zgodności z normami jakości, oraz odpowiednich systemów i procedur zapewniających przeprowadzenie szkolenia zgodnie z wymaganiami określonymi w niniejszym rozporządzeniu;
- e) mają system prowadzenia rejestrów umożliwiający właściwe przechowywanie danych oraz skuteczne monitorowanie informacji dotyczących odpowiednich działań;
- f) wykazują, że dysponują wystarczającymi zasobami finansowymi do prowadzenia szkolenia zgodnie z normami określonymi w niniejszym rozporządzeniu oraz że mają wystarczającą ochronę ubezpieczeniową swoich działań zgodnie z charakterem oferowanego szkolenia.

Artykuł 19

Wymagania w odniesieniu do kursów szkoleniowych, szkoleń wstępnych i planów

**szkoleń w jednostce oraz programów utrzymania poziomu wiedzy i umiejętności
w jednostce**

1. Organizacje szkoleniowe zapewniają właściwemu organowi metodologię wykorzystywaną do ustalania szczegółów w odniesieniu do treści, organizacji i czasu trwania kursów szkoleniowych, a także, w odpowiednich przypadkach, planów szkoleń w jednostce oraz programów utrzymania poziomu wiedzy i umiejętności w jednostce.
2. Obejmuje to również sposób organizacji egzaminów lub oceny. W przypadku egzaminów związanych ze szkoleniem wstępnym, z uwzględnieniem szkolenia symulacyjnego, kwalifikacje egzaminatorów i asesorów powinny być szczegółowo określone.

ROZDZIAŁ VI

WYMAGANIA DOTYCZĄCE WŁAŚCIWYCH ORGANÓW

Artykuł 20

Niezależność właściwego organu

1. Właściwe organy są niezależne od instytucji zapewniających służby żeglugi powietrznej i organizacji szkoleniowych. Niezależność ta osiągnięta jest poprzez odpowiednie rozdzielenie, co najmniej na poziomie funkcjonalnym, właściwych organów i tych instytucji. Państwa członkowskie zapewniają wykonywanie uprawnień właściwych organów w sposób bezstronny i przejrzysty.
2. Państwa członkowskie przekazują Agencji nazwy i adresy właściwych organów, a także powiadamiają o każdej ich zmianie.

Artykuł 21

Zadania właściwych organów

1. Aby zapewnić poziom wiedzy i umiejętności niezbędny do wykonywania czynności kontrolera ruchu lotniczego z zachowaniem wysokiego poziomu norm bezpieczeństwa, właściwe organy nadzorują i monitorują szkolenia.
2. Zadania właściwych organów obejmują:
 - a) wydawanie i cofanie licencji, uprawnień i uprawnień uzupełniających, których dotyczyły ukończone szkolenie oraz przeprowadzona ocena, w ramach odpowiedzialności właściwego organu;
 - b) przywracanie ważności, wznawianie i zawieszanie uprawnień oraz uprawnień uzupełniających, z których korzysta się w ramach odpowiedzialności właściwych organów;
 - c) certyfikację organizacji szkoleniowych;
 - d) zatwierdzanie kursów szkoleniowych, planów szkoleń w jednostce i programów utrzymania poziomu wiedzy i umiejętności w jednostce;
 - e) zatwierdzanie egzaminatorów lub asesorów;
 - f) monitorowanie i przeprowadzanie audytu systemów szkoleniowych;
 - g) ustanawianie właściwych mechanizmów składania odwołań i powiadamiania;

- h) zatwierdzanie wymagania poziomu rozszerzonego biegłości językowej (poziomu 5) zgodnie z art. 12 ust. 5.

Artykuł 22

Wydawanie i utrzymywanie licencji, uprawnień, uprawnień uzupełniających i certyfikatów

1. Właściwy organ ustanawia procedury dotyczące występowania o licencje, wydawania, wznawiania i przywracania ważności licencji, związanych z nimi uprawnień, uprawnień uzupełniających i świadectw zdrowia.
2. Po otrzymaniu wniosku właściwy organ sprawdza, czy kandydat spełnia wymogi niniejszego rozporządzenia.
3. W przypadku stwierdzenia, że kandydat spełnia wymogi niniejszego rozporządzenia, właściwy organ wydaje lub wznawia odpowiednią licencję, związane z nią uprawnienie, uprawnienie uzupełniające lub świadectwo zdrowia albo przywraca im ważność.
4. Licencja wydana przez właściwy organ zawiera także pozycje określone w załączniku I.
5. W przypadku gdy licencja wydana jest w języku innym niż angielski, powinna zawierać tłumaczenie na język angielski pozycji określonych w załączniku I.

Artykuł 23

Ocena wiedzy i umiejętności

1. Właściwe organy zatwierdzają posiadaczy licencji uprawnionych do pełnienia funkcji wykwalifikowanych egzaminatorów lub asesorów dla celów szkolenia w jednostce lub szkolenia uzupełniającego.
2. Zatwierdzenie ważne jest przez okres trzech lat z możliwością przedłużenia.

Artykuł 24

Prowadzenie rejestrów

Właściwe organy zapewniają utrzymanie bazy danych zawierającej wykaz kompetencji wszystkich posiadaczy licencji podlegających odpowiedzialności tych organów, wraz z datami ważności uprawnień uzupełniających tych osób.

Artykuł 25

Wymiana informacji

Właściwe organy wymieniają się właściwymi informacjami i udzielają sobie wzajemnie pomocy w celu zapewnienia skutecznego stosowania niniejszego rozporządzenia, szczególnie w przypadkach dotyczących swobodnego przepływu kontrolerów ruchu lotniczego w obrębie Unii Europejskiej.

Artykuł 26

Procedura certyfikacji organizacji szkoleniowych

1. Właściwe organy ustanawiają procedury dotyczące występowania o certyfikaty organizacji szkoleniowych, ich wydawania oraz utrzymywania ważności.

2. Właściwe organy wydają certyfikaty w przypadku gdy organizacja składająca wniosek o możliwość świadczenia usług szkoleniowych spełnia wymogi określone w rozdziale V.
3. Certyfikat może zostać wydany dla każdego rodzaju szkolenia lub w połączeniu z innymi służbami żeglugi powietrznej, w którym to przypadku rodzaj szkolenia i rodzaj służby żeglugi powietrznej certyfikowane są jako pakiet służb.
4. W certyfikacie wyszczególnia się informacje z załącznika IV.

Artykuł 27

Monitorowanie działalności organizacji szkoleniowych i egzekwowanie przepisów

1. Właściwe organy monitorują zgodność z wymaganiami i warunkami związanymi z certyfikatami organizacji szkoleniowych.
2. Właściwe organy regularnie przeprowadzają audyt organizacji szkoleniowych w celu zapewnienia faktycznej zgodności z normami określonymi w niniejszym rozporządzeniu.
3. Poza regularnym audytem właściwe organy mogą przeprowadzać niezapowiedziane inspekcje mające na celu sprawdzenie zgodności z wymogami niniejszego rozporządzenia.
4. Jeśli właściwy organ stwierdzi, że posiadacz certyfikatu organizacji szkoleniowej nie spełnia już wymagań ani warunków związanych z certyfikatem, wprowadza stosowne środki wykonawcze, które mogą obejmować cofnięcie certyfikatu.
5. Certyfikaty wydane zgodnie z przepisami niniejszego rozporządzenia są wzajemnie uznawane.

Artykuł 28

Kwalifikowane jednostki

Właściwe organy mogą podjąć decyzję o przekazaniu, w całości lub w części, zadań związanych z audytem i kontrolą kwalifikowanym jednostkom, zgodnie z art. 13 rozporządzenia (WE) nr 216/2008.

Artykuł 29

Wzajemne uznawanie licencji kontrolera ruchu lotniczego

WARIANT A

(powiązany z wariantem A w art. 8 ust. 3 lit. a), ust. 1 zawiera tylko jedno zdanie dotyczące wzajemnego uznawania, które zachowano w celu skopiowania, natomiast drugą część zdania usunięto w celu zachowania zgodności prawnej z rozporządzeniem podstawowym)

1. Licencje i związane z nimi uprawnienia, uprawnienia uzupełniające oraz uprawnienia uzupełniające w zakresie języka, a także związane z nimi świadectwa zdrowia wydane zgodnie z przepisami niniejszego rozporządzenia są wzajemnie uznawane.
2. W przypadku gdy posiadacz licencji korzysta z przywilejów wynikających z licencji w państwie członkowskim innym niż państwo, w którym licencja została wydana, posiadacz licencji ma prawo wymienić swoją licencję na licencję wydaną w państwie członkowskim, w którym korzysta z licencji, bez konieczności spełnienia dodatkowych warunków.

3. W celu przyznania uprawnienia uzupełniającego w jednostce właściwy organ wymaga, aby kandydat spełnił określone warunki związane z takim uprawnieniem uzupełniającym, określając odpowiednią jednostkę, sektor lub stanowisko pracy. Ustalając plan szkoleń w jednostce, organizacja szkoleniowa uwzględnia we właściwy sposób nabytą wiedzę, umiejętności i doświadczenie kandydata.
4. Właściwy organ zatwierdza plan szkoleń w jednostce, zawierający proponowane szkolenia kandydata, nie później niż sześć tygodni po przedstawieniu dowodu, z wyłączeniem opóźnienia spowodowanego złożeniem ewentualnego odwołania. Właściwy organ zapewnia przestrzeganie zasady niedyskryminacji i proporcjonalności.

WARIANT B

(ogranicza wzajemne uznawanie na podstawie drugiego zdania ust. 1, powiązanego z wariantem B w art. 8 ust. 3 lit. a), które nie jest zgodne z zasadami rozporządzenia podstawowego i prawidłowym stosowaniem art. 14 rozporządzenia dotyczącego zapewnienia elastyczności podejścia)

1. Licencje i związane z nimi uprawnienia, uprawnienia uzupełniające oraz uprawnienia uzupełniające w zakresie języka, a także towarzyszące im świadectwa zdrowia wydane zgodnie z przepisami niniejszego rozporządzenia są wzajemnie uznawane.
W przypadku posiadaczy licencji, którzy nie ukończyli 21 lat zgodnie z art. 8 ust. 3 lit. a), korzystanie z przywilejów wynikających z posiadania licencji jest jednak ograniczone do terytorium państwa członkowskiego, które wydało licencję.
2. W przypadku gdy posiadacz licencji korzysta z przywilejów wynikających z licencji w państwie członkowskim innym niż państwo, w którym licencja została wydana, posiadacz licencji ma prawo wymienić swoją licencję na licencję wydaną w państwie członkowskim, w którym korzysta z licencji, bez konieczności spełnienia dodatkowych warunków.
3. W celu przyznania uprawnienia uzupełniającego w jednostce właściwy organ wymaga, aby kandydat spełnił określone warunki związane z takim uprawnieniem uzupełniającym, określając odpowiednią jednostkę, sektor lub stanowisko pracy. Ustalając plan szkoleń w jednostce, organizacja szkoleniowa uwzględnia we właściwy sposób nabytą wiedzę, umiejętności i doświadczenie kandydata.
4. Właściwy organ zatwierdza plan szkoleń w jednostce, zawierający proponowane szkolenia kandydata, nie później niż sześć tygodni po przedstawieniu dowodu, z wyłączeniem opóźnienia spowodowanego złożeniem ewentualnego odwołania. Właściwy organ zapewnia przestrzeganie zasady niedyskryminacji i proporcjonalności.

ROZDZIAŁ VII

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 30

Zgodność z zasadniczymi wymaganiami

Agencja dokonuje oceny europejskiego systemu licencjonowania kontrolerów ruchu lotniczego i dalszych niezbędnych ulepszeń w kierunku podejścia do lotnictwa w „ujęciu systemowym” oraz zapewnienia pełnej zgodności z zasadniczymi wymaganiami opisanymi

w załączniku Vb do rozporządzenia (WE) nr 216/2008, z myślą o przedłożeniu Komisji opinii obejmującej ewentualne zmiany niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 31

Ustalenia przejściowe

1. W drodze odstępstwa od art. 10 niniejszego rozporządzenia państwa członkowskie, które wprowadziły krajowe uprawnienia uzupełniające w oparciu o art. 7 ust. 4 dyrektywy 2006/23/WE, mogą nadal stosować właściwe przepisy krajowe obowiązujące w chwili wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.
2. W drodze odstępstwa od art. 11 niniejszego rozporządzenia państwa członkowskie, które postanowiły, że z przywilejów związanych z uprawnieniem uzupełniającym w jednostce będą korzystać wyłącznie posiadacze licencji, którzy nie przekroczyli określonego wieku w oparciu o art. 10 dyrektywy 2006/23/WE, mogą nadal stosować właściwe przepisy krajowe obowiązujące w chwili wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.
3. Jeśli państwo członkowskie korzysta z przepisów ust. 1 lub 2, powiadamia o tym Komisję i Agencję.
4. Licencje, uprawnienia, uprawnienia uzupełniające, świadectwa zdrowia oraz certyfikaty organizacji szkoleniowych wydane zgodnie z odpowiednimi przepisami krajowymi w oparciu o przepisy dyrektywy 2006/23/WE w chwili wejścia w życie niniejszego rozporządzenia uznaje się za wydane zgodnie z niniejszym rozporządzeniem.
5. Kandydaci do otrzymania licencji, uprawnienia, uprawnienia uzupełniającego, świadectwa zdrowia lub certyfikatu organizacji szkoleniowej, którzy przedłożyli wnioski przed datą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia i którym nie wydano jeszcze licencji, uprawnienia, uprawnienia uzupełniającego, świadectwa zdrowia ani certyfikatu organizacji szkoleniowej, wykazują zgodność z przepisami niniejszego rozporządzenia przed wydaniem licencji, uprawnienia, uprawnienia uzupełniającego, świadectwa zdrowia lub certyfikatu organizacji szkoleniowej.
6. Właściwy organ państwa członkowskiego, do którego organizacje szkoleniowe, dla których Agencja jest właściwym organem zgodnie z art. 4, wystąpiły o wydanie certyfikatu przed datą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, finalizuje proces certyfikacji w porozumieniu z Agencją i przekazuje Agencji dokumentację po wydaniu certyfikatu.
7. Właściwy organ państwa członkowskiego, który odpowiadał za nadzór w zakresie bezpieczeństwa nad organizacjami szkoleniowymi, dla których Agencja jest właściwym organem zgodnie z art. 4, przekazuje Agencji obowiązki dotyczące nadzoru w zakresie bezpieczeństwa nad tymi organizacjami sześć miesięcy po dacie wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 32

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

REV 14.01.2011

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli, dnia [...] r.

W imieniu Komisji
[...]
Członek Komisji

ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK I

Opis licencji

Licencje wydawane przez właściwy organ zgodnie z niniejszym rozporządzeniem odpowiadają poniższemu opisowi:

1. Pozycje
 - 1.1. Licencja powinna zawierać następujące pozycje, przy czym pozycjom oznaczonym gwiazdką musi towarzyszyć tłumaczenie na język angielski:
 - a) *nazwa państwa lub organu wydającego licencję (wytluszczonym drukiem);
 - b) *nazwa licencji (mocno wytluszczonym drukiem);
 - c) numer seryjny licencji, zapisany cyframi arabskimi, nadany przez organ wydający licencję;
 - d) pełne nazwisko i imię posiadacza (zapisane alfabetem łacińskim, również wtedy, gdy pisownia języka danego kraju jest inna niż alfabet łaciński);
 - e) data urodzenia;
 - f) narodowość posiadacza;
 - g) podpis posiadacza;
 - h) *poświadczenie ważności oraz wydane posiadaczowi upoważnienie do korzystania z licencji, zawierające:
 - (i) uprawnienia, uprawnienia uzupełniające, uprawnienia uzupełniające w zakresie języka, uzupełniające uprawnienia instruktorskie oraz uprawnienia uzupełniające w jednostce,
 - (ii) datę ich pierwszego wydania,
 - (iii) datę ważności;
 - i) podpis urzędnika wydającego licencję i datę wydania;
 - j) pieczęć lub stempel organu wydającego licencję.
 - 1.2. Do licencji musi być załączone ważne świadectwo zdrowia.
 2. Materiał
- Używa się papieru pierwszej jakości lub innego odpowiedniego materiału, na którym pozycje wymienione w pkt 1 muszą być wyraźnie widoczne.

3. Kolor

- 3.1. W przypadku gdy do wszystkich licencji związanych z lotnictwem wydawanych przez państwo członkowskie używane są materiały w tym samym kolorze, będzie to kolor biały.
- 3.2. Jeśli państwo członkowskie wydaje licencje związane z lotnictwem w różnych kolorach, kolorem stosowanym w przypadku licencji kontrolerów ruchu lotniczego będzie kolor żółty.

*ZAŁĄCZNIK II***Wymagania szkoleniowe****CZEŚĆ A****Wymagania dotyczące szkolenia wstępnego wobec kontrolerów ruchu lotniczego**

Szkolenie wstępne zapewnia realizację przez praktykantów-kontrolerów ruchu lotniczego co najmniej celów szkolenia podstawowego i szkolenia w zakresie uprawnień, zgodnie ze specyfikacją EUROCONTROL dotyczącą podstawowych, jednolitych treści szkolenia wstępnego kontrolerów ruchu lotniczego, wydaną dnia 21 października 2008 r.⁹, tak aby kontrolerzy ruchu lotniczego mogli obsługiwać ruch lotniczy bezpiecznie, szybko i skutecznie.

Szkolenie wstępne obejmuje następujące przedmioty: prawo lotnicze, zarządzanie ruchem lotniczym, w tym procedury współpracy cywilno-wojskowej, meteorologia, nawigacja, statek powietrzny i zasady lotu (w tym porozumiewanie się kontrolera ruchu lotniczego z pilotem), czynnik ludzki, sprzęt i systemy, środowisko zawodowe, bezpieczeństwo i kultura bezpieczeństwa, systemy zarządzania bezpieczeństwem, sytuacje nadzwyczajne/niebezpieczne, tryb awaryjny systemów oraz znajomość języka, w tym frazeologia radiotelefoniczna.

Przedmioty wykładane są tak, aby przygotować kandydatów do zapewniania różnego rodzaju służb ruchu lotniczego, z uwzględnieniem kwestii bezpieczeństwa. Szkolenie wstępne składa się z części teoretycznej i praktycznej, z uwzględnieniem symulacji, a długość szkolenia zostanie określona w zatwierdzonych programach szkolenia wstępnego. Nabyte umiejętności umożliwiają uznanie kandydata za osobę mającą odpowiednie kwalifikacje do kontrolowania sytuacji związanych ze złożonym i natężonym ruchem oraz ułatwiają przejście do szkoleń w jednostce.

Po odbyciu szkolenia wstępnego wiedza i umiejętności kandydata są oceniane poprzez stosowne egzaminy lub w ramach systemu ciągłej oceny.

CZEŚĆ B**Wymagania dotyczące szkoleń w jednostce wobec kontrolerów ruchu lotniczego**

Plany szkoleń w jednostce określają szczegółowo ich przebieg, tematykę i harmonogram, co umożliwia stosowanie procedur w jednostce w odniesieniu do strefy lokalnej pod nadzorem instruktora szkolenia operacyjnego. Zatwierdzony plan wskazuje wszystkie elementy systemu oceny wiedzy i umiejętności, w tym organizację pracy, ocenę postępów oraz egzaminy, a także procedury powiadamiania właściwego organu. Szkolenie w jednostce może zawierać pewne specyficzne dla warunków krajowych elementy szkolenia wstępnego.

Podczas szkoleń w jednostce kontrolerzy ruchu lotniczego zostają przeszkoleni w wystarczającym stopniu w zakresie bezpieczeństwa, ochrony i zarządzania sytuacjami kryzysowymi.

Czas trwania szkoleń w jednostce jest określony w planie szkoleń w jednostce. Wymagane umiejętności są oceniane poprzez stosowne egzaminy lub w ramach systemu ciągłej oceny przez zatwierdzonych wykwalifikowanych egzaminatorów lub asesorów, którzy są bezstronni

⁹ Wydanie 1.0, data wydania: 21.10.2008 r., nr ref.: EUROCONTROL-SPEC-0113.

i obiektywni w swoich sądach. W tym celu właściwe organy wdrażają mechanizmy odwoławcze, zapewniające uczciwe traktowanie kandydatów.

CZEŚĆ C

Wymagania dotyczące szkolenia uzupełniającego wobec kontrolerów ruchu lotniczego

Ważność uprawnień i uprawnień uzupełniających w jednostce wpisywanych do licencji kontrolera ruchu lotniczego jest utrzymywana poprzez zatwierdzone szkolenia uzupełniające, na które składają się szkolenia odbywane w celu utrzymania umiejętności kontrolera ruchu lotniczego, kursy odświeżające, szkolenia w sytuacjach niebezpiecznych, a także, w uzasadnionych przypadkach, szkolenia językowe.

Podczas szkoleń uzupełniających kontrolerzy ruchu lotniczego zostają przeszkoleni w wystarczającym stopniu w zakresie bezpieczeństwa, ochrony i zarządzania sytuacjami kryzysowymi.

Szkolenie uzupełniające składa się z części teoretycznej i praktycznej, z uwzględnieniem symulacji. W tym celu organizacja szkoleniowa opracowuje program utrzymywania wiedzy i umiejętności w jednostce, w którym określa szczegółowo przebieg, obsadę osobową i harmonogram, które są konieczne do prowadzenia właściwych szkoleń uzupełniających oraz wykazania wiedzy i umiejętności. Takie programy są poddawane przeglądowi i zatwierdzane co najmniej co trzy lata. Czas trwania szkolenia uzupełniającego jest określony zgodnie funkcjonalnymi potrzebami kontrolerów ruchu lotniczego pracujących w jednostce, zwłaszcza z uwagi na zmiany lub planowane zmiany procedur lub urządzeń lub z uwagi na ogólne wymogi związane z zarządzaniem bezpieczeństwem. Wiedza i umiejętności każdego kontrolera ruchu lotniczego są odpowiednio oceniane co najmniej co trzy lata. Instytucja zapewniająca służby żeglugi powietrznej zapewnia stosowanie mechanizmów zapewniających sprawiedliwe traktowanie posiadaczy licencji, którym nie można przedłużyć ważności uprawnień uzupełniających.

ZAŁĄCZNIK III

Wymagania dotyczące biegłości językowej

Language proficiency rating scale: expert, extended and operational levels

Level	Pronunciation Uses a dialect and/or accent intelligible to the aeronautical community.	Structure Relevant grammatical structures and sentence patterns are determined by language functions appropriate to the task.	Vocabulary	Fluency	Comprehension	Interactions
Expert 6	Pronunciation, stress, rhythm and intonation, though possibly influenced by the first language or regional variation, almost never interfere with ease of understanding.	Both basic and complex grammatical structures and sentence patterns are consistently well controlled.	Vocabulary range and accuracy are sufficient to communicate effectively on a wide variety of familiar and unfamiliar topics. Vocabulary is idiomatic, nuanced, and sensitive to register.	Able to speak at length with a natural, effortless flow. Varies speech flow for stylistic effect, e.g. to emphasise a point. Uses appropriate discourse markers and connectors spontaneously.	Comprehension is consistently accurate in nearly all contexts and includes comprehension of linguistic and cultural subtleties.	Interacts with ease in nearly all situations. Is sensitive to verbal and non-verbal cues, and responds to them appropriately.
Extended 5	Pronunciation, stress, rhythm and intonation, though influenced by the first language or regional variation, rarely interfere with ease of understanding.	Basic grammatical structures and sentence patterns are consistently well controlled. Complex structures are attempted but with errors which sometimes interfere with meaning.	Vocabulary range and accuracy are sufficient to communicate effectively on common, concrete, and work-related topics. Paragraphs consistently and successfully. Vocabulary is sometimes idiomatic.	Able to speak at length with relative ease on familiar topics, but may not vary speech flow as a stylistic device. Can make use of appropriate discourse markers or connectors.	Comprehension is accurate on common, concrete, and work-related topics and mostly accurate when the speaker is confronted with a linguistic or situational complication or an unexpected turn of events. Is able to comprehend a range of speech varieties (dialect and/or accent) or registers.	Responses are immediate, appropriate, and informative. Manages the speaker/listener relationship effectively.
Operational 4	Pronunciation, stress, rhythm and intonation are influenced by the first language or regional variation but only sometimes interfere with ease of understanding.	Basic grammatical structures and sentence patterns are used creatively and are usually well controlled. Errors may occur, particularly in unusual or unexpected circumstances, but rarely interfere with meaning.	Vocabulary range and accuracy are usually sufficient to communicate effectively on common, concrete, and work-related topics. Can often paraphrase successfully when lacking vocabulary in unusual or unexpected circumstances.	Produces stretches of language at an appropriate tempo. There may be occasional loss of fluency on transition from rehearsed or formulaic speech to spontaneous interaction, but this does not prevent effective communication. Can make limited use of discourse markers or connectors. Fillers are not distracting.	Comprehension is mostly accurate on common, concrete, and work-related topics when the accent or variety used is sufficiently intelligible for an international community of users. When the speaker is confronted with a linguistic or situational complication or an unexpected turn of events, comprehension may be slower or require clarification strategies.	Responses are usually immediate, appropriate, and informative. Initiates and maintains exchanges even when dealing with an unexpected turn of events. Deals adequately with apparent misunderstandings by checking, confirming, or clarifying.

Language proficiency rating scale: pre-operational, elementary and pre-elementary levels.

Level	Pronunciation Uses a dialect and/or accent intelligible to the aeronautical community.	Structure Relevant grammatical structures and sentence patterns are determined by language functions appropriate to the task.	Vocabulary	Fluency	Comprehension	Interactions
Pre-operational 3	Pronunciation, stress, rhythm and intonation are influenced by the first language or regional variation and frequently interfere with ease of understanding.	Basic grammatical structures and sentence patterns associated with predictable situations are not always well controlled. Errors frequently interfere with meaning.	Vocabulary range and accuracy are often sufficient to communicate on common, concrete, or work-related topics but range is limited and the word choice often inappropriate. Is often unable to paraphrase successfully when lacking vocabulary.	Produces stretches of language, but phrasing and pausing are often inappropriate. Hesitations or slowness in language processing may prevent effective communication. Fillers are sometimes distracting.	Comprehension is often accurate on common, concrete, and work-related topics when the accent or variety used is sufficiently intelligible for an international community of users. May fail to understand a linguistic or situational complication or an unexpected turn of events.	Responses are sometimes immediate, appropriate, and informative. Can initiate and maintain exchanges with reasonable ease on familiar topics and in predictable situations. Generally inadequate when dealing with an unexpected turn of events.
Elementary 2	Pronunciation, stress, rhythm and intonation are heavily influenced by the first language or regional variation and usually interfere with ease of understanding.	Shows only limited control of a few simple memorised grammatical structures and sentence patterns.	Limited vocabulary range consisting only of isolated words and memorised phrases.	Can produce very short, isolated, memorised utterances with frequent pausing and a distracting use of fillers to search for expressions and to articulate less familiar words.	Comprehension is limited to isolated, memorised phrases when they are carefully and slowly articulated.	Response time is slow, and often inappropriate. Interaction is limited to simple routine exchanges.
Pre-elementary 1	Performs at a level below the Elementary level.	Performs at a level below the Elementary level.	Performs at a level below the Elementary level.	Performs at a level below the Elementary level.	Performs at a level below the Elementary level.	Performs at a level below the Elementary level.

ZAŁĄCZNIK IV

Opis certyfikatów organizacji szkoleniowych

Certyfikaty organizacji szkoleniowych wydawane przez właściwy organ zgodnie z niniejszym rozporządzeniem zawierają informacje dotyczące:

- a) właściwego organu wydającego certyfikat;
- b) danych wnioskodawcy (nazwisko i imię/nazwa oraz adres);
- c) odpowiednio rodzaju szkolenia i/lub zapewnianych służb objętych certyfikatem;
- d) oświadczenia o zgodności wnioskodawcy z wymaganiami określonymi w rozdziale V;
- e) daty wystawienia i okresu ważności certyfikatu.

ZAŁĄCZNIK V
TABELA KORELACJI

Dyrektywa	Projekt rozporządzenia	Przedmiot
	Punkty preambuły	
	ROZDZIAŁ I	PODSTAWOWE ZASADY
Artykuł 1 ust. 1	Artykuł 1	Cel
	Artykuł 2 ust. 1 (nowy)	Przedmiot i zakres stosowania
Artykuł 1 ust. 2	Artykuł 2 ust. 2	
Artykuł 1 ust. 3	Artykuł 2 ust. 3	
	Artykuł 2 ust. 4 (nowy)	
Artykuł 4 ust. 1	Artykuł 2 ust. 5	
Artykuł 2	Artykuł 3	Definicje
Artykuł 3 ust. 1	Artykuł 4	Właściwy organ
Artykuł 13 ust. 3		
	ROZDZIAŁ II	ZASADY UDZIELANIA LICENCJI
	Artykuł 5 ust. 1 (nowy)	Składanie wniosków i wydawanie licencji, uprawnień, uprawnień uzupełniających i świadectw zdrowia
Artykuł 4 ust. 2	Artykuł 5 ust. 2	
	Artykuł 5 ust. 3 (nowy)	
Artykuł 4 ust. 3	Artykuł 5 ust. 4	
	Artykuł 6 (nowy)	Korzystanie z przywilejów wynikających z posiadania licencji
	ROZDZIAŁ III	LICENCJE, UPRAWNIENIA I UPRAWNIENIA UZUPEŁNIAJĄCE

Artykuł 4 ust. 5	Artykuł 7 ust. 1	Licencja praktykanta-kontrolera ruchu lotniczego
Artykuł 5 ust. 1 lit. a)	Artykuł 7 ust. 2 lit. a) Artykuł 7 ust. 2 lit. b)	
Artykuł 5 ust. 1 lit. b)	Artykuł 7 ust. 2 lit. c)	
Artykuł 5 ust. 1 lit. c)	Artykuł 7 ust. 2 lit. d)	
Artykuł 5 ust. 1 lit. d)	Artykuł 7 ust. 2 lit. e)	
Artykuł 5 ust. 1 ostatnie zdanie	Artykuł 7 ust. 3	
	Artykuł 8 ust. 1 (nowy)	Licencja kontrolera ruchu lotniczego
	Artykuł 8 ust. 2 (nowy)	
Artykuł 5 ust. 2 lit. a)	Artykuł 8 ust. 3 lit. a)	
Artykuł 5 ust. 2 lit. b)	Artykuł 8 ust. 3 lit. b) i c)	
Artykuł 5 ust. 2 lit. c)	Artykuł 8 ust. 3 lit. d)	
Artykuł 5 ust. 2 lit. d)	Artykuł 8 ust. 3 lit. e)	
Artykuł 5 ust. 2 ostatnie zdanie	Artykuł 8 ust. 4	
Artykuł 6	Artykuł 9 ust. 1	Uprawnienia kontrolera ruchu lotniczego
Artykuł 11 ust. 3	Artykuł 9 ust. 2	
Artykuł 7 ust. 1	Artykuł 10 ust. 1	Uprawnienia uzupełniające
Artykuł 7 ust. 2	Artykuł 10 ust. 2	
Artykuł 7 ust. 3	Artykuł 10 ust. 3	
Artykuł 7 ust. 4	Skreślony, zob. artykuł 31	
Artykuł 11 ust. 3	Artykuł 10 ust. 4	
Artykuł 10 Artykuł 10 drugie zdanie	Artykuł 11 ust. 1 Skreślony, zob. artykuł 31	Uprawnienia uzupełniające w jednostce
Artykuł 11 ust. 1	Artykuł 11 ust. 2	

Artykuł 11 ust. 1 lit. a) Artykuł 14 ust. 3 drugie zdanie	Artykuł 11 ust. 3 lit. a) Artykuł 11 ust. 3 lit. a) drugie zdanie	
Artykuł 11 ust. 1 lit. b)	Artykuł 11 ust. 3 lit. b)	
Artykuł 11 ust. 1 lit. c)	Artykuł 11 ust. 3 lit. c)	
Artykuł 11 ust. 1 ostatnie zdanie	Artykuł 11 ust. 4	
Artykuł 11 ust. 2	Artykuł 11 ust. 5	
Artykuł 8 ust. 1	Artykuł 12 ust. 1	Uprawnienia uzupełniające w zakresie języka
Artykuł 8 ust. 2	Artykuł 12 ust. 2	
Artykuł 8 ust. 3	Artykuł 12 ust. 3	
Załącznik III	Artykuł 12 ust. 3 lit. a)–e)	
Artykuł 8 ust. 1 ostatnie zdanie	Artykuł 12 ust. 4	
Artykuł 8 ust. 4	Artykuł 12 ust. 5	
Artykuł 11 ust. 4	Artykuł 12 ust. 6	
Artykuł 11 ust. 5	Artykuł 12 ust. 7	
Artykuł 9	Artykuł 13 ust. 1	Uzupełniające uprawnienia instruktorskie
Artykuł 5 ust. 3	Artykuł 13 ust. 2	
Artykuł 11 ust. 5	Artykuł 13 ust. 3	
	ROZDZIAŁ IV	ŚWIADECTWA ZDROWIA
Artykuł 12 ust. 1	Artykuł 14 ust. 1	Wydawanie świadectw zdrowia
Artykuł 12 ust. 2	Artykuł 14 ust. 2	
Artykuł 12 ust. 4	Artykuł 14 ust. 3	
Artykuł 12 ust. 3 pierwsze zdanie	Artykuł 15 ust. 1	Ważność świadectw zdrowia
	Artykuł 15 ust. 2 (nowy)	

	Artykuł 15 ust. 3 (nowy)	
	Artykuł 15 ust. 4 (nowy)	
Artykuł 12 ust. 3 ostatnie zdanie	Artykuł 14 ust. 5	
	Artykuł 16 ust. 1 lit. a) (nowa)	Oslabiona kondycja zdrowotna
Artykuł 12 ust. 5	Artykuł 16 ust. 1 lit. b) Artykuł 16 ust. 2	
	ROZDZIAŁ V	WYMAGANIA DOTYCZĄCE ORGANIZACJI SZKOLENIOWYCH
Artykuł 13 ust. 1 i 2	Skreślone	
Artykuł 13 ust. 3	Artykuł 17 ust. 1	Certyfikacja organizacji szkoleniowych
Załącznik IV pkt 1	Artykuł 17 ust. 2	
	Artykuł 17 ust. 3 (nowy)	
Załącznik IV pkt 1 lit. a)	Artykuł 18 lit. a)	System zarządzania organizacji szkoleniowych
	Artykuł 18 lit. b) (nowa)	
Załącznik IV pkt 1 lit. b)	Artykuł 18 lit. c)	
Załącznik IV pkt 1 lit. d)	Artykuł 18 lit. d)	
	Artykuł 18 lit. e) (nowa)	
Załącznik IV pkt 1 lit. e)	Artykuł 18 lit. f)	
Załącznik IV pkt 1 lit. c)	Artykuł 19 ust. 1 Artykuł 19 ust. 2	Wymagania w odniesieniu do kursów szkoleniowych, szkoleń wstępnych i planów szkoleń w jednostce oraz programów utrzymania poziomu wiedzy i umiejętności w jednostce
	ROZDZIAŁ VI	WYMAGANIA DOTYCZĄCE WŁAŚCIWYCH ORGANÓW
Artykuł 3 ust. 2	Artykuł 20 ust. 1	Niezależność właściwego

		organu
Artykuł 3 ust. 3	Artykuł 20 ust. 2	
Artykuł 14 ust. 1	Artykuł 21 ust. 1	Zadania właściwych organów
Artykuł 14 ust. 1 lit. a)–g)	Artykuł 21 ust. 2 lit. a)–g)	
	Artykuł 22 ust. 1–3 (nowe)	Wydawanie i utrzymywanie licencji, uprawnień, uprawnień uzupełniających i certyfikatów
Artykuł 4 ust. 6	Artykuł 22 ust. 4	
Artykuł 4 ust. 7	Artykuł 22 ust. 5	
Artykuł 14 ust. 4	Artykuł 23 ust. 1–2	Ocena wiedzy i umiejętności
Artykuł 14 ust. 3	Artykuł 24	Prowadzenie rejestrów
Artykuł 14 ust. 2	Artykuł 25	Wymiana informacji
	Artykuł 26 ust. 1 (nowy)	Certyfikacja organizacji szkoleniowych
Artykuł 13 ust. 3 akapit drugi	Artykuł 26 ust. 2 i 3	
Artykuł 13 ust. 4	Artykuł 26 ust. 4	
Artykuł 13 ust. 5 pierwsze zdanie	Artykuł 27 ust. 1	Monitorowanie działalności organizacji szkoleniowych i egzekwowanie przepisów
Artykuł 14 ust. 5	Artykuł 27 ust. 2 i 3	
Artykuł 13 ust. 5 drugie zdanie	Artykuł 27 ust. 4	
Artykuł 13 ust. 6	Artykuł 27 ust. 5	
Artykuł 14 ust. 6	Artykuł 28	Kwalifikowane jednostki
Artykuł 15 ust. 1	Artykuł 29 ust. 1	Wzajemne uznawanie licencji kontrolera ruchu lotniczego
Artykuł 15 ust. 2	Artykuł 29 ust. 2	
Artykuł 15 ust. 3	Artykuł 29 ust. 3	
Artykuł 15 ust. 4	Artykuł 29 ust. 4	

	ROZDZIAŁ VII	PRZEPISY KOŃCOWE
Artykuł 14 ust. 7	Skreślony	
Artykuł 16	Skreślony	
	Artykuł 30 (nowy)	Zgodność z zasadniczymi wymaganiami
Artykuł 17	Skreślony	
Artykuł 18	Skreślony	
Artykuł 19	Artykuł 31 ust. 1–7	Ustalenia przejściowe
Artykuł 20	Skreślony	
Artykuł 21	Artykuł 32	Wejście w życie
Artykuł 22	Skreślony/nowy	
	ZAŁĄCZNIKI	
Załącznik I	ZAŁĄCZNIK I	Opis licencji
Załącznik II CZEŚĆ A	ZAŁĄCZNIK II CZEŚĆ A	Wymagania szkoleniowe Wymagania dotyczące szkolenia wstępnego wobec kontrolerów ruchu lotniczego
CZEŚĆ B + Artykuł 4 ust. 8	CZEŚĆ B	Wymagania dotyczące szkoleń w jednostce wobec kontrolerów ruchu lotniczego
CZEŚĆ C + Artykuł 4 ust. 8	CZEŚĆ C	Wymagania dotyczące szkolenia uzupełniającego wobec kontrolerów ruchu lotniczego
Załącznik III	ZAŁĄCZNIK III	Wymagania dotyczące biegłości językowej (wyłącznie tabela)
Załącznik IV Punkt 1 Punkt 2	Załącznik IV Skreślony Jeden punkt	Opis certyfikatów organizacji szkoleniowych